

Sygnatura akt I Ns 1389/12

POSTANOWIENIE

Jelenia Góra, dnia 05 listopada 2013 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący **SSR Paweł Siwek**

Protokolant Beata Toll - Lisiecka

po rozpoznaniu w dniu 05 listopada 2013 r. w Jeleniej Górze na rozprawie

sprawy z wniosku

(...) w W.

przy udziale **J. F., D. L., T. F., P. P., małoletniej W. F. i małoletniej A. D. F.**

o stwierdzenie nabycia spadku po E. L.

POSTANAWIA:

I. stwierdzić, iż spadek po **E. L.** zmarłej dnia 09 marca 2008 roku w J., ostatnio stale zamieszkałej w J., na podstawie ustawy nabyły **W. F.** (córka T. i R.) i **A. F.** (córka T. i R.), po 1/2 części spadku każda z nich, z dobrodziejstwem inwentarza;

II. ustalić, iż koszty postępowania strony ponoszą zgodnie ze swoim udziałem w sprawie.

sygn. akt I Ns 1389/12

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 25 września 2012 r. (...) – Oddział w W. domagał się stwierdzenia nabycia spadku po zmarłej w dniu 09 marca 2008 r. E. L..

W uzasadnieniu swojego wniosku (...) wskazał, iż w dniu 09 marca 2008 r. zmarła E. L., ostatnio zamieszkała w J..

E. L. prowadziła działalność gospodarczą, ale nie opłacała ustawowych (obowiązkowych) składek ubezpieczeniowych czym doprowadziła do zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia w kwocie 1.150,25 zł

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. L. zmarła w dniu 09 marca 2008 r. w J..

(Dowód: - odpis skrócony aktu zgonu k. 3)

W chwili śmierci E. L. była rozwiedziona. Miała córkę D. L..

(Dowód: - odpis skrócony aktu zgonu k. 3

- zapewnienia spadkowe J. F. k. 28v

- odpis skrócony aktu urodzenia D. L. k. 48)

Oświadczeniem z dnia 21 marca 2008 r. złożonym w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 3165/2008, D. L. odrzuciła spadek po E. L..

(Dowód: - akt notarialny z dnia 21.03.2008 r., Rep. A nr 3165/2008, k. 42 – 42v)

Rodzice E. L. nie żyją.

(Dowód: - zapewnienia spadkowe J. F. k. 28v)

E. L. posiadała siostrę J. F..

(Dowód: - odpis skrócony aktu małżeństwa J. F. k. 4)

Oświadczeniem z dnia 03 września 2008 r. złożonym w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 6130/2008, J. F. odrzuciła spadek po E. L..

(Dowód: - akt notarialny z dnia 03.09.2008 r., Rep. A nr 6130/2008, k. 16 – 16v, 81)

J. F. posiada dwoje dzieci: T. F. i P. P..

(Dowód: - zapewnienia spadkowe J. F. k. 28v

- odpis skrócony aktu urodzenia T. F. k. 57

- odpis skrócony aktu urodzenia P. P. k. 58)

Oświadczeniem z dnia 25 listopada 2008 r. złożonym w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 8129/2008, P. P. odrzuciła spadek po E. L..

(Dowód: - akt notarialny z dnia 25.11.2008 r., Rep. A nr 8129/2008, k. 69 – 69v)

Oświadczeniem z dnia 31 października 2008 r. złożonym w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 11713/2008, T. F. odrzucił spadek po E. L..

(Dowód: - akt notarialny z dnia 31.10.2008 r., Rep. A nr 11713/2008, akta sprawy I Ns 1146/13)

T. F. posiada dwoje dzieci: A. D. F. i W. F..

(Dowód: - zapewnienia spadkowe J. F. k. 28v

- odpis skrócony aktu urodzenia A. D. F. k. 81

- odpis skrócony aktu urodzenia W. F. k. 81)

E. L. posiadała zadłużenie z tytułu nie odprowadzanych składek na fundusz ubezpieczeń zdrowotnych.

(Dowód: - stan należności płatnika k. 5 - 6)

Sąd zważył co następuje:

Na podstawie art. 1025 § 1 k.c. sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę.

W niniejszej sprawie nie budził wątpliwości Sądu Rejonowego interes prawny (...), który wnosił o ustalenie spadkobierców po E. L. celem dochodzenia roszczeń z tytułu nie odprowadzanych składek na fundusz ubezpieczeń zdrowotnych.

Na potwierdzenie swoich roszczeń wnioskodawca przedłożył bowiem stan należności płatnika.

Przechodząc zatem do kręgu spadkobierców po E. L. to należało wskazać, iż zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Jak ustalono w niniejszej sprawie jedyną osobą powołaną w pierwszej kolejności byłaby córka spadkodawczyni D. L..

Jednakże uczestniczka postępowania oświadczeniem z dnia 21 marca 2008 r. złożonym w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 3165/2008, odrzuciła spadek po E. L..

Jak stanowi art. 1020 k.c. spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

W tym przypadku oznaczałoby to zastosowanie art. 931 § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.

Jednakże, ponieważ D. L. nie miała dalszych zstępnych należało zastosować art. 932 § 1 k.c. (w brzmieniu na dzień zgonu E. L., tj. na dzień 09 marca 2008 r.) na mocy którego w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek, rodzice i rodzeństwo.

A ponieważ rodzice zmarłej również już w momencie otwarcia spadku nie żyli, spadkobierczynią została siostra spadkodawczyni J. F..

Jednakże i ona oświadczeniem z dnia 03 września 2008 r. złożonym w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 6130/2008, odrzuciła spadek po E. L.. A zatem należało ją traktować jakby nie dożyła otwarcia spadku.

Zgodnie z art. 934 k.c. (w brzmieniu na dzień 09 marca 2008 r.) jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy.

W konsekwencji do spadku zostały powołane dzieci J. F.: T. F. i P. P..

Przy czym i oni oboje swoimi oświadczeniami złożonymi w formie aktu notarialnego odpowiednio z dnia 31 października 2008 r. (Rep. A nr 11713/2008) oraz z dnia 25 listopada 2008 r. (Rep. A nr 8129/2008), odrzucili spadek po E. L..

P. P. nie ma zstępnych. Natomiast T. F. posiada dwoje małoletnich dzieci: A. D. F. i W. F..

W imieniu małoletnich spadek nie został odrzucony.

W rezultacie wobec braku innych spadkobierców dziedziczących w drugiej kolejności Sąd Rejonowy ustalił, że spadek po E. L. zmarłej w dniu 09 marca 2008 r. w J. nabyły W. F. i A. F. w udziałach po 1/2.

W tym miejscu należało zauważyć, że wszyscy dziedziczący po E. L. byli w momencie otwarcia spadku małoletni. To zaś oznaczało, że na mocy art. 1015 § 2 k.c. nabyli oni spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

I z tych też względów orzeczono jak w sentencji.

W związku z powyższym jedynie na marginesie należało wskazać, że Sąd Rejonowy nie pouczył na rozprawie w dniu 05 listopada 2013 r. T. F. o możliwości złożenia przez niego w imieniu małoletnich A. D. F. i W. F. oświadczenia o przyjęciu spadku wprost, z dobrodziejstwem inwentarza lub jego odrzuceniu, albowiem upłynął już termin do złożenia przedmiotowego oświadczenia.

Składając w dniu 31 października 2008 r. przed notariuszem oświadczenie o odrzuceniu spadku po E. L., T. F. oświadczył, że wie o tytule swojego powołania do spadku. Z treści aktu notarialnego wynikało również, że został pouczony przez notariusza o treści art. 1020 k.c., czyli o skutkach złożenia tego oświadczenia.

W rezultacie miał on świadomość zdarzenia powodującego utratę jego powołania do spadku, a tym samym ponieważ równocześnie był przedstawicielem ustawowym małoletnich, w ich zastępstwie, powziął również wiadomość że wyprzedzając ich spadkobierca (czyli on sam) spadek odrzucił. I nie miało już dla terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c. znaczenia że uczestnik nawet być może nie miał świadomości, że z tym momentem rozpoczyna bieg termin do złożenia oświadczenia w imieniu małoletnich. Ważnym było, że miał świadomość okoliczności uzasadniających powołanie do spadku małoletnich (por. Andrzej Kidyba Elżbieta Niezbecka. Kodeks cywilny. Komentarz, tom IV. Spadki. WKP, 2012; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2012 r., V CSK 18/12, Lex nr 1293843).

Co istotne w przypadku złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku przez jednego z rodziców małoletniego, już z tym dniem rozpoczyna bieg sześciomiesięczny termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2012 r., I CSK 414/11, Lex nr 1254617).

W konsekwencji od dnia 31 października 2008 r. przedstawiciele ustawowi małoletnich mieli 6 miesięcy na złożenie w ich imieniu oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku.

Również na marginesie trzeba było wskazać, że Sąd Rejonowy nie dopatrywał się aby w niniejszej sprawie małoletni musieli być reprezentowani przez oboje rodziców.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.r.o. rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawy dziecka.

Jak się wskazuje w orzecznictwie nabycie spadku przez osobę niemającą pełnej zdolności do czynności prawnych, a więc m.in. przez osobę małoletnią, z wyjątkiem sytuacji, gdy następuje na podstawie oświadczenia o przyjęciu spadku wprost, jest zawsze bezpłatnym przysporzeniem, którego rozmiar określa ustawa (przy dziedziczeniu ustawowym) lub treść testamentu (przy dziedziczeniu testamentowym), bądź - gdy długi spadku są równe wartości stanu czynnego spadku lub go przewyższają - wprawdzie do przysporzenia nie prowadzi, ale nie powoduje żadnego uszczuplenia majątkowego.

Dlatego w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, w którym małoletnie dziecko reprezentowane jest przez jedno z rodziców będące też spadkobiercą, regułą jest, iż nie zachodzi między nimi kolizja interesów, wykluczająca w myśl art. 98 § 3 k.r.o. w związku z § 2 tego artykułu reprezentację dziecka przez tegoż rodzica.

Jedynie wyjątkowo, gdy np. rodzic reprezentujący dziecko domaga się na swoją rzecz udziału w spadku ponad wynikający z treści testamentu albo podważa ważność testamentu sporządzonego na rzecz dziecka, jego działanie jego zmierza do uszczuplenia udziału w spadku przypadającego dziecku lub nawet do pozbawienia go tego udziału, to w wymienionych sytuacjach kolizja interesu dziecka i rodzica sprzeciwia się reprezentowaniu dziecka przez tego rodzica (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1996 r., II CRN 214/95, Lex nr 26273).

W ocenie tutejszego Sądu, uwzględniając powyższe, w rozpatrywanej sprawie nie było kolizji interesów T. F. z interesami jego dzieci A. D. F. i W. F..

I z tych też względów orzeczono jak w pkt I postanowienia.

Odnośnie kosztów postępowania, to tutejszy Sąd Rejonowy nie dopatrywał się podstaw do odstąpienia od ogólnych zasad określonych w art. 520 § 1 k.p.c., który stanowi, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.